

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe an; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarchiei pe 1 an întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului
„Observatoriulu“ în Sibiu.

Nr. 87.

— Sibiu, Mercuri 29/10 Novembre.

1880.

Luptele pe terenulu nationalu-economicu.

„Ori-ce poporu saracu, va fi și va remanea totudeauna sierbulu altoru popóra bogate.“ Acesta este unu adeveru, o axioma, de care sunt patrunci toti politici și toti economistii nationali moderni. Libertatea, adeverat'a libertate nu se pôte castigá fara multa sciintia, fara unu gradu mare de cultura, éra sciinti'a și cultur'a mare cere avutiá considerabila. „Nu ve adunati voue tesaure“, dice s. scriptura; dara totu acea scriptura adaoge indata: Nu vi le adunati, pentru-cá se vi la manance moliile, nici cá se vi le fure hotii, si mergendu mai de parte, nu vi le adunati numai cu scopu, cá cu ajutoriulu loru se ve tavaliti în desfrenari, se ve aruncati familiile în mii de tentatiuni și nefericiri, ci se considerati avutiile cá midiulóce pentru tóte scopurile sublimi ale omului. Cu cátu unu poporu se afla sub unu ceru mai aspru, cu cátu despotismulu de orice natura ilu apasa mai tare, cu cátu este mai lipsitu de o cultura superioara, cu atátu elu trebuie se alerge mai multu dupa avutiá materiala, pentru-cá cu ajutoriulu acelora se se póta apará de asprimea climei cu vestmente mai gróse și mai multe, cu case mai bine facute, cu mancari mai nutritórie; pre langa acésta se aiba ce arunca și în saculu celu defundatu alu despotismului, se'i remana de ajunsu și pentru educatiunea și luminarea generatiuniloru tinere și june, pentru asigurarea pre cátu se pôte a viitoriului loru, sustinerea scólei, bisericei, asediamenteloru facatórie de bine și altele multe.

Tóte acestea scopuri ceru cá conditiune absoluta: cultivarea economiei nationale în modu sciintificu, pentru ori-ce poporu ajunsu la cunosciinti'a de sine și a demnitatiei sale. Cu alte cuvante, fiacare poporu trebuie se pórte o lupta necurmata pentru existenti'a și prosperitatea sa. Au fostu puține acelea epoce în viéti'a, în trecutulu popóraloru Europei, în care lupt'a pentru existenti'a se fia fostu mai cerbicósa și mai desperata, decâtu este acésta ce curge în dilele nóstre. Acea lupta este adesea mascata sub forme diverse, precum: tractatu de comerci, tarife de vama, dreptulu corabierei pe riuri și pe mari, dreptulu de colonizare etc., totu atâtea cali, prin care unu poporu, unu statu se încerca se smulga, se stórca pre cátu s'ar potea mai multa avere materiala dela celalaltu, éra daca nu'i pôte rapí pe cali de acestea pezisie și clandestine, perdiendu'si patienti'a, strimtoratu de fómee și golatatea milióneloru de proletari din tiér'a sa, se arunca cu resboiu asupra poporului vecinu.

Curatu în acésta situatiune se afla astadi Romani'a, Serbi'a, Bulgari'a. Sub cuvantu, cá acelea popóra nu sciú se'si cultive pamentulu tiei loru cum trebuie si cá n'au industri'a desvoltata, vinu alte popóra si se inbiie cu forti'a de dascali ai loru intru tóte, éra daca ele nu voru se le primésca, amerintiá cu invasiuni si cu tóte relele. Tóte certele diplomatice, ale caroru urme se coprindu si în asia numit'a Cartea rosia a ministrului de esterne br. Haymerle, n'au altu intielesu, decâtu numai pe acesta, resboiu national-economicu, resboiu de fómee si golatate.

Astadi idea'a ddieésca a nationalitatiei agita, turbura si involbura pe lumea européna si pe o parte din Asi'a. Candu dici nationalitate, dici legea naturei, si legile naturei sunt eterne. Éta inse, cá si ide'a nationalitatiei este degradata la conditiunea umilita de bucatarésa, destinata a satura pe milióne de flamendi si golani. Ce este adeca acésta persecutiune indracita a limbei si literaturii altoru popóra? Ce sunt acestea apucaturi de charlatani de a'si inpinge cu forti'a în casele si familiile altoru popóra productele literarie scrise în limb'a loru? Ce altu este impunerea cu baioneta a unei limbi straine prin scólele altoru

popóra? Este atátu fómee cátu si rapacitatea miriadeloru de carturari sarantoci, literatii proletari, cari au invetiatu carte mai multa sau mai puçina în tiér'a loru, invétiá si acuma neinctetu, facendu'si prin urmare concurentia în tóte ramurile vietiei omenesci, în cátu nu mai incapu unii preste altii, nici barbati, nici femei, si asia se încerca se ésa precum esu roii din stupi, în cátrau vedu cu ochii. În tieri poliglote, locuite amestecat, cei mai tari dintre densii, mai incaleca preste alte popóra conlocuitorie, candu cu ajutoriulu limbei privilegiata, candu cu alu religiunei, mai cu alu luxului desfrenatu si efemeiatu, adesea nerusinat si gretiosu.

Resbóiele national-economiche sunt în acésta epoca la ordinea dilei, popóra întregi sunt amerintiáte prin acelea nu numai cu perderea nationalitatiei si a limbei, ci cu perderea pamentului patriei loru. Toti barbati de stat, toti invetiati cáti vedu mai departe decâtu numai pâna la nasu, se ocupa di si nópte cu studiulu acestei situatiuni fatale, si multi au ajunsu la convingere, cá odata batuti fiindu si saraciti de totu pe terenulu economiei politice si nationale, tóte tunurile lui Krupp si tóte miliónele de pusci Peabody si Henry Martini nu'ti mai folosescu nimicu. Ti-au storu natiunea si poporulu de averi, ti-au suptu sangele din vine, precum ilu sugu vampirii si lipitorile? Acum nu'ti mai poti ridicá nici braciulu spre lovire si aparare. Apoi viéti'a intréga a poporului nu a fostu, nu este si nu va fi inca multu timpu altu-ceva, decâtu lupta de aparare pe viétiá pe mórte, în familia, în curte, la campu, tocma si la altariu. Au nu ni s'au rapitu si altariile cu ajutoriulu limbei grecesci si alu celei slavonesci? Au nu chiaru astadi o alta limba se încerca cu capulu în peptu se strabata la altariu, dreptu prin usile imperatesci, cele din mediulocu?

Tóte inpregiurarile ne invétiá cu voce tare si resunatória, cá ne aflamu în resboiu nationalu economicu din cele mai periculóse si cá de nu ne vomu apará umeru la umeru pe tóte terenele, prin labóre intensiva, mai pe urma nu ne va remanea altu-ceva, decâtu cá se luamu lumea în capu cu sutele de mii, éra ceilalti se remanemu sclavii altora în tiér'a nóstra. În Nrii urmatori vomu lasá se ne vorbésca unu barbatu de stat romanu, carele este o adevrata auctoritate în cestiunile nóstre national-economiche, adeca onor. d-nu Jonu Ghica, mare proprietariu, senatoru, presedinte alu academie.

Din Delegatiunile austro-unguresci.

În Nr. 84 arataseram sumele cerute de cátra regimulu centrale sau cei trei ministrii comuni la ambele parti ale monarchiei, pentru coperirea speseloru comune; acelea erau 116.814,985 fl. v. a. ordinarie si estraordinarie, din care partea cea mai mare se cere pentru armata si marina, adeca 110.538,850 fl. Doue septemani delegatiunile au lucratu mai totu în comisiuni. Cátiva membrii din cei mai eminenti facura gura mare de câteva ori, sbuciumandu-se în totu modulu, cá se taie, anume din budgetulu armatei, nu cu sutele de mii, ci cu miliónele; se repeti din nou prea bine cunoscutulu refrenu, colind'a vechia a bieteloru popóra, cá uita-te, este vai de noi, ni se iau fetiorii în etatea cea mai buna dela ocupatiunile cotidiane, dela universitati si alte institute mari, dela professiuni si mai virtosu dela agricultura, ii infunda prin casarme si în alte garnisóne, ne mai ceru si bani cu sutele de milioane, cá se'i imbrace si nutrésca, cá se le cumpere arme si munitiuni, apoi se'i duca la macelu.

„Tóte bune si frumoése, aveti tóta dreptatea domniloru; dicu si eu intocma cá D-vóstra; dara ia me rogu se inchidemu acelea usi, se scótemu din sala, daca este cineva care nu se numera între membrii delegatiunei; apoi d-vóstra domniloru, ómeni

de rangu si cavaleri, faceti bine si 'mi dati ici parol'a dv. de onóre, cá ceea ce veti audi în acestea vreo doue óre, nu ati auditu, si ce veti citi în acestea documente, nu ati cititu; apoi se votati mai departe.“

Camu asia vorbi generalulu comite Bylandt-Reidt ministru de resboiu, apoi invitandu mai antaiu pe delegatii austriaci, dupa aceea pe cei unguresci la câte o conferentia confidentiala, le descoperi si legá de sufletu mai multe secrete de stat, le dete nesce informatiuni, în cátu unora le steliau ochii la audirea loru; le demonstrá, cá cetatile si fortaretiile din Galiti'a, de cátra Russi'a, si cele din marea adriatica de cátra Itali'a, trebuie se se reparedie si adauge cu alte fortificatiuni din cele mai impuitorie, cá inse daca s'aru face tóte intariturile recunoscute de absolutu necesarie pentru securitatea monarchiei, atunci s'ar cere a se vota numai spre scopulu acesta pâna la 80 de milióne; asia dara daca pentru fortificatiuni se ceru astadata numai circa 4½ milióne, acésta este o suma minima, dela care dn. ministru nu se pôte abate sub nici-o conditiune. Dupa acestea cei mai multi membrii si chiaru cei din opositiune, se inblandira cá nisce miei.

Revelatiunile facute delegatiuniloru în confidentiala, remanu deocamdata unu secretu alu loru, daca secretu se pôte dice aceea ce cunoscu mai multi de doi insi; popórale inse au se'si insemne de acuma, celu puçinu atáta, cá s'a recunoscutu necesitatea imperativa de a se lua mesuri energióse de aparare, atátu în contra Russiei, cátu si în contra Italiei.

În 4 Novembre delegatiunea austriaca tinu o siedintia publica, ale carei debateri de si n'au ajunsu cu cele confidentiali, au avutu totusi câteva parti fórte interesante. Betranulu br. Hübner, fostu pe la 1859 ambasadoru în Paris, în dilele lui Napoleon III cu care avuse famosulu conflictu de anulu nou, dupa care urmá resboiulu din Itali'a, tinu astadata unu lungu discursu politicu, alu carui simbure este, cá monarchi'a austro-unguresca se se apropie din nou de Russi'a si dupace cu Germani'a este strinsu legata, se innoiesca aliantia tripla, dupa exemplulu celei din a. 1815, care a duratu pâna în a. 1850, éra de Franci'a se stea de parte; cá-ci de si guvernulu actualu alu republicei voiesce pacea în cugetu curatu, dara în anulu viitoriu se face alegere noua de presedinte alu republicei, din care dupa tóte simptomele va esi invingatoriu Gambetta, care atunci va merge cu estremii, va incepe resboiu de vendetta contra Germaniei, va da focu Europei întregi cu atátu mai usioru, cá ideile republicane se propaga neinctetu si în unele tieri cu rezultate mari, prin tóte poporale Europei. În cátu pentru Orientu, br. Hübner e de parere, cá cestiunile orientali s'aru potea luá dela ordinea dilei.

Discursulu acelui vechiu diplomatu a produsu o straina mirare la maiortatea delegatiloru, numai conservativii de sistema vechia l'au aplaudatu. Trei din cei mai buni oratori se ridicara asupra lui si anume polonulu Grocholsky, vechiu amicu alu baronului, fresce plinu de ura contra Russiei, reflectá între altele multe, cá adevratulu statu revolutiunariu în Europ'a este numai Russi'a, care ori-unde se amesteca, produce resturnaturi; deci Austri'a se se ferésca pre cátu se pôte de Russi'a. Altii detera se pricépa lumea, cá monarchi'a austro-unguresca numai asia isi pôte asigurá existenti'a si viitoriulu, daca va tineá umeru la umeru cu Germani'a. În fine respunde si ministrulu de esterne br. Haymerle, inse totu camu asia, precum respundeau si în Rom'a vechia a ugurii si haruspicii, sau cum respundu si în dilele nóstre cei mai multi ministrii de esterne, cá se intielegi ori ce'ti place din cuvantele loru, sau tocma nimicu. Din tóte câte a disu baronulu Haymerle mai la intielesu, a fostu amiciti'a, ce dice esc. sa cá e bine a o cultiva cu Romani'a...

In aceleasi momente inse le veni scirea dela Bucuresti, ca diferentele dintre Romani'a si Russi'a s'au regulatu si ca Russi'a care in anulu trecut isi rechemase ambasadorulu dela Bucuresti, acum tramise in acea calitate pe principele Usuroff, era unu generalu rusescu dupace stetese mai multu timpu in capital'a Romaniei pentru inchaierea definitiva a toturor afacerilor de bani, liferatii si requisitiumi din anii 1877 et 78 a plecatu la Livadi'a spre a'si substerne raportulu seu pe temeulu bilantiului inchaiatu, din care se vede, ca ambele staturi isi sunt datorie unulu altuia, mai multu Russi'a, dara si Romani'a are se numere celeia vreo 2 milioane ruble.

Pe 5 Novembre se puse in delegatiuni la ordinea dilei in siedintia publica bugetulu armatei; se camu scie inse din comisiuni, ca in locu de milioane se voru sterge numai sute de mii.

Croati'a.

— Agramu, 6 Nov. Diet'a Croatiei se ocupa cu bugetulu patriei sale, pe care in desbaterile sale generali l'au si adoptatu cu majoritate preponderanta, ca-ci minoritatea a scadiutu la siette membrii. Fericit'a Croatia, ca cu dieta autonoma, dispune ea insusi de bugetulu seu, care trece preste cinci milioane, pe care'lu inparte cum scie mai intieptiesce la coperirea trebuintelor tiei, la infiintarea institutelor de cultura, scole, universitate, academia de sciintie s. c. l.

Deputatii serbi din diet'a Croatiei interpelara pe esc. sa banulu Pejaceviciu in caus'a congressului loru nationalu-bisericescu, carele de candu patriarchulu Ivascovicu si-a datu dimissiunea (de sila bucurosu?) si a fostu denumitu in loculu densului episcopulu Angeliciu administratoru, sta prorogatu si inchisu, fara a se sci adeverat'a causa a traganarei. Banulu promise deputatiloru serbi, ca va regula catu mai curendu inca si acesta afacere de mare inportantia. Ferice si de serbi ca au la cine a se adresa si dela cine cere, dela omu de sangele loru, de si nu de confessiunea loru, dara omu in totu respectulu dreptu si nepartinitoriu. De altumentrea este usioru de prevediutu, ca in acesta cestiune chiaru si banulu va avea dificultati. Este adeca prea bine sciutu, ca autonomiile bisericesci sunt forte reu vediute in unele cercuri din B.-Pest'a, si ca anume statutulu, de si alteratu in multe puncte, intemeiatu inse pe vechile privilegii si drepturi, produce mare mancarime de urechi, suna reu de totu, si se pare ca teologulu serbu Emilu Radic are totu dreptulu candu se teme de reu si mai mare. Preste totu este unu curentu forte periculosu pentru autonomiile bisericesci in acestu secolu, candu atati farisei in politica porta in gurile loru minciunose pe tota dio'a cuventulu libertate.

In 5 Novembre luandu-se in desbatere publica bugetulu instructiunei publice si alu cultelor, cativa deputati se ciocnira intre sine cu prea multa pasiune, ca-ci si croatii sunt rei la mania, dupa aceea budgetulu totu fu adoptatu intocma dupa proiectulu gubernului.

Sciri din Romani'a.

In diarele de dincolo cetimu urmatoarele:

— MM. LL. RR. Domnulu si Dómna s'au intorsu dela Jasi in capitala, Vineri diminetia, 24 Octobru curentu, si au luat resiedintia la Palatulu dela Cotroceni.

— Inaltu ordinu de di cãtra trupele dela Tiganesci si Romanu.

Ostasi!

Concentrarile si taberile de instructiune sunt astadi, principalulu mijlocu de a desvolta si de a da tarie numeroselor trupe ce organizatiunea militara cere de a pune in actiune. Prinr'ensele numai siefii superiori, de tota trãpta, invatia a cunosce si a avea de aprãpe, in mana trupele ce comanda, si erasi prinr'ensele, trup'a dobandesce increderea si cohesiunea trebuintãsa si castiga, prin contactulu dilnicu, dragostea siefloru, meniti a o conduce la indeplinirea datorii loru sale cãtra Patrie.

Ostasi din taberile Tiganesci si Romanu!

Ati avutu ocaziune se ve convingeti insi-va de rezultatele dobandite in acestu anu; si mai cu sãma voi dorobanti si calarasi, care, de si organizati numai semi-permanentu, ati sciutu, cu tãte acestea, prin rãvn'a si silinti'a ce ati aratatu, a ve infatisia intocmai cã trupele cele vechi, ati doveditu cã temeli'a puterii nãstre armate este pusa, si cã tier'a pãte comptã pe institutiunile sale militare.

Inainte dara pe acesta cale, si Eu voiu fi pururea mandru de a fi in capulu vostru, precum am simtitu cea mai viue satisfactiune constantandu in persãna, la diferitele exercitiuri marsiuri si manevre, adeveratulu progressu realizatu prin silintile vãstre.

Esprimu dara siefloru si trupelor domnesca Mea multumire pentru zelulu si devotamentulu ce au desfasiuratu.

Datu in Jasi la 21 Octobru 1880.

Carol.

— D. I. C. Brateanu, presidentulu consiliului ministrilor, min. alu lucrarilor publice si ad-interim la finantie, e numitu ministru definitivu alu finantelor, conservandu presidenti'a consiliului.

— D. colonelu N. Dabija, este numitu ministru secretaru de statu la departamentulu lucrarilor publice.

— Principele Urusoff, noulu ministru alu Russiei, in Romani'a, va sosi in capitala pe la inceputulu lunei lui Novembre st. v.

— Principele Obolenski, comissarulu ruse, a plecatu la Livadi'a. Intorcandu-se, se voru desface tãte afacerile relative la pagubele cauzate de armatele Russiei.

Republic'a Franciei.

Cã de doue septemani incãce poporul Franciei fu agitatu multu prin unu evenimentu, de care se intempla mai raru in vietãa natiuniloru. Acela este: scãtorea calugariloru din tãta Franci'a. Acela scãtore o mai avusera calugarii in revolutiunea cea mare de inainte cu aprãpe 90 de ani, cu adaosu inse, ca in acea epoca bogata de crudimi neaudite, multime de monachi platira profesiunea loru cu vietãa. Incepãdu dela restauratiunea regatului Bourboniloru in an. 1815 pãna in dilele nãstre Franci'a se implã succesive erasi cu monastiri de cele mai variate profesiuni, nu numai sub titlu de reactiune religiãsa, sãu mai dreptu, clericala (cã nu este totu una), ci chiaru pe temeulu libertatii religiãse proclamate prin constitutiune.

Audiendu cineva cuvintele din urma pãte se intrebã preã bine: Apoi dara aceea nu este libertate, ci mai virtosu tirania republicanã, a nu lasã pe bietii calugari in buna pace, cã se lupte cu saraci'a loru si se rãge pe Ddieu si pe toti santii lui pentru ertarea pecatelor lunei stricate si ratacite. Lucrulu inse stã cu totulu altmentrea. Mai ãntaiu cã monachi din Franci'a nicidecum nu aveau se lupte cu nici-o saraciã, pentru-cã poporul franceu este multu mai religiosu de cãtu e dedata lumea a'lu judecã numai dupa cãte aude sãu citeste, anume din capital'a Franciei, prin urmare ori cãtu calugari au fostu, ei au sciutu la cine se se adresadie pentru dotatiunile cele mai bogate si pentru infiintare de monastiri stralucite. Dara potestatea legislativa si gubernulu republicanu nici cã 'iau intrebatu mai de aprãpe, care monastire cãte averi au acumulatu si nu ia fostu ale secularisã, ci numai le-au disu: Eca legea tiei pentru reuniuni si societati. Voiti se traiti in societate? Supuneti-ve la legile tiei, marturisiti pe faciã, care este scopulu insocirei d-vãstra, care ve este profesiunea si din ce cugetati se ve sustineti?

Responsulu celoru mai multe societati calugaresci datu la acea provocare fu bruscu (inproscatoriu, infruntatoriu) preste mesura. Legea, sãu mai exactu decretule din lun'a Martiu a. c. indreptate asupra calugariloru, sunt intemeiate pe legi mai vechi, date inse inãdinsu la o parte de cãtra guvernele monarchice de mai inainte.

„Nu aveti nici-unu dreptu se ne intrebati lucruri de acestea, voi mireni pecatosi, voi calcatori de cele sante. Noi suntemu organizati in societati religiãse in numele lui Ddieu si din voi'a lui preã inalta, legea lui Ddieu avemu se o tãnem, era nu legile vãstre misiei loru, si de veti mai cutediã se ne infestati, se fiti anafthema si maranafta se nu aveti parte nici de vietãa acãsta nici de cea viãtoria.“ Camu in acestu tonu inca si mai brutalu respusera calugarii; totuodata se incercara se castige pe episcopi si pe scaunulu Romei in partea loru. Se incinera apoi corespondentie si negotiari diplomatice; in acelasu timpu calugarii alergau din locu in locu pe la familii evlavioãse, incercandu-se a le trage in partea loru si chiaru a le revoltã. Gubernulu incercã tãte caile pacifice, le puse alternativ'a, cã sãu se se supuna la legi, sãu se esa din tierã, anume acea multime de calugari, cari nici nu erau francesi de origine si nici naturalisati; li s'au pusu de cãteva ori terminu dintr'o luna in alt'a. Tãte cu prea puãinu rezultatu. Nu numai iesuitii, pe cari a fostu mai usioru a'i scãte, dara si celelalte societati monastice, dominicani, premonstrati (albi), capucini, franciscani, minoriti, redemptoristi, maristi, liguriani etc., s'au opusu mai multu sãu mai puãinu incuiendu portile si usile, fortificandu-le cu baricade; unii s'au si armatu, apoi au trasu clopotele intr'o dunga cã se le sara poporul intru ajutoriu; ici coala s'a versatu si ceva sange, inse numai la vreo doue locuri s'a facutu mãrte de cãtu unu omu. Din poporu prea puãinu s'au ridicatu in ajutoriulu calugariloru si mai multu de aceia cari traiau dela monastiri, apoi o parte din femei.

Asia patira calugarii in Franci'a.

Triumfu??

(Continuare din Nr. 86.)

Partile cuventarei funebrele, care au servitu lui Ioachimu Munteanu si „Telegrafului rom.“ de

pretestu bine venitu a me insultã si dehonestã, sunt acestea:

„Se invetiamu din vietãa celoru morti a traif, si din mãrtea loru se invetiamu si se ne dedamu a muri; dar nesciundu nici dio'a nici cãsulu curmarei firului dileloru nãstre, se vietuimu asia, cã se fimu totudeauna gat'a; se iubimu lumea si tãte ale ei, dar se nu ne lipimu de densele, sciundu cã tãte le lasamu si cu noi nu luamu, fara numai faptele cele bune, cari le-amu facutu; se vietuimu asia, cã murindu noi, numele nostru se nu mãra, ci se remana altora spre exemplu si indemn u spre bine.“

„Daca vomu cercã, vomu aflã, cã repausatulu in Domnulu in multe privintie ne pãte servi de indreptariu; elu, deregatori'a lui preotiesca cea cu multe greutati inpreunata in decursu de 26 ani o a implinitu cã unu bunu pastoriu sufletescu, cã unu adeveratu parinte faciã de fiii lui sufletesci; in blandetia, in rabdare, si in ceea ce dice scriptur'a: „purtati sarcin'a unulu altuia si asia veti plinã legea lui Christosu.“ In decursulu preotiei si pastoriei lui de 26 ani nimenea din fiii lui sufletesci n'au avutu cauza de a se ridicã asupra lui cu celu mai leganatu cuventu de nemultumire; elu cu poporeniã lui a traitu in pace si in linisce, era cu confratii lui — pãna candu acestia au fostu in vietãa — in cea mai buna intielegere; elu in deregatori'a lui preotiesca a lucratu si a facutu tãte, la cãte au potutu ajunge poterile cãte si cari si le-a potutu agonisi dupa inpregiurarile timpului in care a traitu; si daca cineva, in ori-ce stare se va aflã, face atãta cãtu pãte, apoi acela a facutu destulu, pentru-cã nici Ddieu nici omeni nu potu cere, cã cineva se faca mai multu de cãtu pãte. Daca inse dã Ddieu, cã urmatorii celoru mai betrani se fia mai partiniti de scãte si de inpregiurari, se'si castige mai multe sciintie si cunoscintie, se fia indiestratu cu mai multe poteru sufletesci, dupa cum este dorinti'a si nisuinti'a toturor, si dupa cum cere trebuintãa timpului in care traimu; apoi aceia se nu se uite de susu la cei mai nepotintiosi, la cei mai betrani, ci din potriã, se le fia si se le sara acestora intr'ajutoriu, se le fia spriginitori, se'i cinstesca si se'i crutie, si apoi venindu rendulu si la ei, se caute si se lucre si ei spre binele publiculu mai multu, se lucre si se faca si ei atãta cãtu potu, dupa poterile loru mai multe si mai mari. ....“

„Vinu acum iubitoru ascultatori la alta inpregiurare. Eãta comun'a acãsta de Ddieu binecuvantata petrece acum la mormentu pe alu treilea preotu.“

„In decursu de 4 ani ati petrecutu la mormentu trei preoti, trei pastori sufletesci, fii nascuti si facuti din mijloculu domni'a vãstra; din sinulu acestei comune acum nu mai aveti nici unulu; mai aveti unu preotu, bunu preotu, dara acesta nu e din sinulu d-vãstra, e strainu; nu strainu in altu intielesu, cã acum e alu d-vãstra, ci intr'atãta strainu, precum am disu, cã nu e nascutu din sinulu d-vãstra, nu l'ati facutu d-vãstra, nu l'ati crescutu d-vãstra, altii l'au crescutu, altii l'au facutu si d-vãstra l'ati luat si facutu gat'a.“

„Acum in loculu repausatulu in Domnulu ve trebue preotu; aveti ore d-vãstra omu pregatitu spre acãsta din sinulu d-vãstra? dupa cum cunoscu eu inpregiurarile, trebue se dicu cã nu aveti. Vedeti iubitoru! pãna candu d-vãstra aru trebui se aveti mai multi tineri invetiatu si pregatitu din sinulu d-vãstra, cã nu numai se aveti pentru trebuintãa d-vãstra, ci d-vãstra se fiti in stare a dã si altora; eãta si acum totu altii voru trebui, se ve deã d-vãstra.“

„Ore nu este acãsta o umilire si o scadere pentru o comuna cã Gur'a-riului? Ba dã, asia este! Si de unde vine acãsta? Vine de acolo, cã d-vãstra nu ve dati copii la scãla, la invetiatura si mai inalta, precum facu altii, pãte mai seraci de cãtu d-vãstra.“

„Vedeti iubitoru, celu repausatu in Domnulu si in privinti'a acãsta v'a lasatu buna pilda. Elu pe langa tãte strimtorile si greutatile vietiei, pe fiulu seu l'a datu la scãla, la invetiatura. Sciu cã cea mai mare dorintia alui a fostu, cã se'i lungesca Ddieu dilele vietiei baremu pãna atunci, pãna candu va potea dã fiulu seu crescerea carea se recere in timpulu de faciã, pentru-cã plecandu elu capulu, se'i pãta urmã in locu.“

„Dar Ddieu altmentrenea a voitu; repausatulu nu a potutu avea bucuriã se'si vedia dorinti'a implinitã. Ve punu deci la sufletu, iubitoru: dati-ve copii la scãla, era cãtu pentru fiulu repausatulu, carele acum se afla situu pe cãteva cuie ale scarei, carele acum nu are nici tata nici mama, se'i fiti d-vãstra tata si mama, se'lu ajutati, se'lu spriginiti

în cătu va fi de lipsa — si cu mijloce materiali, că se nu'si curme cursulu invetiaturei, pentru-că asia dorinti'a lui, a repausatului, dacă aceea nu s'a potutu implini fiindu elu în viétia, se o afe din momentu implinita, si atunci de acolo ve va binecuvéntá, si darulu, resplat'a si ajutoriulu lui Ddieu va fi si se fia preste voi toti. Aminu."

Aceste sunt passagiele séu partile din cuventarea mea funebrala, tinuta la inmormentarea parochului din Gur'a-riului, Joanu Manta, inaintea unui publicu numerosu, inaintea mai multoru barbati inteligenti, intre cari si cei siepte preoti inpreuna celebranti. Dacă nu asi fi avutu acea cuventare scrisa, de si numai cu cerus'a, si dacă nu o asi fi cetitu inaintea ascultatoriloru, m'asi fi miratu si nu prea, candu preotulu Ioachimu Munteanu, in reutatea lui, s'ar fi incumetatu a falsificá si a'mi atribuí vorbe si sentintie fabricate de elu, cu scopu cá se'si faca merite, calumniandu-me inaintea publiculu.

Dar candu acelu preotu nu numai a auditu, ci a si vediutu, pentru-cá a fostu de fačia in bisericá, retrasu in altariu, cumcá fia-care cuventu alu acelei vorbiri funebrali ilu am scrisu pe harthie, in cătu de fia-care cuventu imi potu dá séma, si cá aceea cuventare o am tinutu inaintea unui publicu numerosu, precum am disu: nu me potu mirá din destulu de audaci'a si de temeritatea lui, cu care a prezentatu „Telegrafulu romanu“ falsificatulu si calumniile reutatióse, cari acelu „Telegrafu rom.“ si acum cá totudeauna 'iau fostu binevenite. Éta ce scrie „Telegrafulu romanu“ din 25 Septembrie 1879 Nr. 112:

„Gur'a-riului, in Septembrie 1879.

† Joanu Manta parochu gr. or. in Gur'a-riului. A pierde in 4 ani 3 preoti, este dorerosu pentru o parochia. Dorerea acésta a simtit'o parochi'a Gur'a-riului petrecédu la cele večné pe alu treilea preotu in restimpu de 4 ani, pe p. Joanu Manta. Dupa o activitate de 29 ani cá parochu, parintele Joanu Manta, plansu de toti ai sei, rudenii si cunoscuti, adormi in Domnulu la 9/21 Septembrie a. c., si in 11/23 Septembrie fu inmormentatu cu mare ceremonie de 7 preoti, condusi de revss. d. Joanu Hannea, directoru seminariulu si asesoru consistorialu.

Cu dorere a trebuitu se se observe si la acésta inmormentare doue momente, cari tradédia lips'a de disciplina in biseric'a nóstra.

Inmormentarea s'a facutu fára parochulu, ba cu eschiderea formala a parochului competentu. Éra in matricul'a mortiloru din parochi'a Gur'a-riului petrecutu fiindu casulu de mórté alu preotulu Joanu Manta sub rubric'a „preotulu ingropatoriu“ este scrisu: J. Hannea m. p. protop. si directoru cu alti 7 preoti.

2. Cuventulu funebralu rostitu de p. J. Hanea s'a prezentatu in form'a unei agresiuni contra parochului actualu Ioachimu Munteanu. Cá o trista dovada estragemu n u m a i unele passage din cuventarea Santiei Sale.

„Dacă va dá (a datu?) Ddieu cá comun'a acésta binecuvéntata de Ddieu se aiba preoti cu mai bogate „insusiri sufletesci“ (se intielege: de cătu repausatulu¹⁾) „se nu se uite din inaltime la cei cu mai puçine poteri „intelectuale, si se nu imble scormonindu si atitiendu, „ci se lucre pentru binele celu adevératu alu poporulu, „nu stricandu cele ce altii au facutu si au diresu.“²⁾... „In sfersitu nu potu se nu ve atragu atentiunea asupra unei inpregiurari: Din 3 preoti de ai d-vóstra ati remasu acuma fára de nici unulu, — ba aveti unulu, „inse acesta nu este alu d-vóstra, nu l'ati facutu d-vóstra, ci altii vi l'au facutu... Luati „dar ánima si ve ingrigiti, cá la timpulu seu, candu „se va intregi parochi'a, se nu fiti siliti a ve bucurá érasu de straini. Nu straini de altcum, dar „nu de ai d-vóstra. Ci ve alegeti unulu din sufletulu d-vóstra, din ánim'a d-vóstra, din comun'a d-vóstra, „carele se tina cu d-vóstra.“³⁾ „Si fiindu cá fiulu repausatulu este pornitu pe calea de a se pregati „pentru preotie, si s'a si suitu pe mai multe cuie....

¹⁾ Alusiune la actualulu parochu Ioachimu Munteanu, carele se bucura de o deplina calificatiune.

²⁾ Actualulu parochu, in contra caruia sunt indreptate aceste cuvinte, e cunoscutu cá omu zelosu, ce se interessédia de binele celu adevératu alu bisericeii sale. Prin staruintiele sale a adusu lucrulu acolo, de mai multe pretensiuni active ale bisericeii din Gur'a-riului pâna acum tare neglese, s'au mai regulatu. Ba a stariutu cá si fostulu protopresbiteru tractualu, p. Joanu Hannea se fia silitu a'si dá ratiociniulu despre manipulara averiloru bisericecii din Gur'a-riului. Acésta se intielege de sine, a trebuitu se produca sânge reu in debitori si manipulant. Éra cuventatoriulu a sciutu unde lovesce, candu a disu: „se nu imble scormonindu si atitiendu, .. nu stricandu cele ce altii au facutu si au diresu.“

³⁾ Parochulu I. Munteanu nu e nascutu in acésta parochia. Inpregiurarea acésta dá ansa oratorulu, cá servindu-se de inalt'a sa autoritate, sélu presente poporulu cá pe unu strainu-veneticu, inpusu poporulu, si carele nu se interessédia de binele poporulu, mai multu, nu tine cu poporulu, este vrasmasiu poporulu. — Cine ar fi potutu asteptá atáta inprudéntia din partea unui directoru seminariulu si totuodată asesoru alu consistoriulu archidiecepsanu? A provocá pe poporu la neascultare fačia cu preotulu seu, ba indirectu alu provocá la revolta, dovedesce, între altele, o nemarginita incredere in sine.

„Ve puiu la sufletu si la ánima, cá se ve ingrigiti nu „numai se'i dati spriginu moralu, ci se'lu ajutati pe „fiulu repausatulu de-a dreptulu pentru ajungerea la „scopu.“⁴⁾ si atunci darulu lui Ddieu va fi cu voi, acum „si pururea si in vecii veciloru, aminu.“ z.

Acelu „Telegrafu romanu“ cu acea ocaziune a fostu asia de galantu fačia de mine, in cătu in Nr. 115 mi-a primitu si mi-a publicatu o scurta si indessata replica prin carea, corespondenti'a acum citata din Nr. 112 s'a declarat si s'a respinsu cá o minciuna si calumnia: dupa care inse acelasi „Telegrafu romanu“ in Nr. 118 ex 1879 publica urmatórcle:

Onorata redactiune! D-lu asesoru cons. J. Hanea afla de bine a respunde in Nr. 115 „Tel. rom.“ la corespondenti'a subscrisulu din Nr. 112 cu terminii: „infamu, minciuna, calumnia, poltronerie, cucuveica nopturna, minciuni infame, calumnii malitiose, „demoni de fabricatoriulu.“ Fatia cu injuraturi, fia chiaru din partea unui dignitariu cá d-lu Hannea, nu stau de vorba. *Constatediu inse cá d-lui Hannea i este imposibilu a negá, cumcá si-a permis cu volnicie a calcá in pitióre ordinea bisericeasca si a prevaricá in parochi'a Gur'a-riului in daun'a parochului de acolo si a disciplinei. Ceea ce am raportatu din cuventulu funebralu, d-lu Hannea o néga cu gur'a de jumetate, éra publiculu care l'a ascultatu scie, cá raportulu a fostu fidelu. Cumcá deslusirile coprinse in note inca sunt adevérate, e lucru in parte recunoscutu, si in parte are se se cercetedie si constatedie de cátra organele competente, dela cari asteptam dreptatea.*

Recunoscú incomoditatea situatiunei pentru d-lu Hannea in respectulu acesta. Faptulu acesta alu d-sale inse nu este celu dintaiusi fára parchie. Mai sunt casuri, in cari d-sa si-a uitatu de sine si de positi'a sa.

Rogu pe on. redactiune se dee locu si acestoru observari.

Gur'a-riului in 4 Octobere 1879.

Dacă eu in cele citate am atinsu córd'a reulu care nu numai in Gur'a-riului, dar dorere! mai preste totu in tóte ramurile societatiei grassédia la noi romanii, cá tinerimea moderna, carea din norocire si fericire — prea de multe-ori pe spesele si din sudorile celoru betrani — se bucura de o calificatiune mai superióra, séu adevérata reala, séu numai formala inchipuita; nu numai desconsidera luptele, sacrificiele din trecutu si chiaru si din presentu ale celoru inbetraniti in suferintie; ci de a dreptulu arunca asupra acestora cu tóte noróiele si insultele; apoi óre o cuventare funebrala se fia numai de parada se nu continua ea si invetiaturi, se nu combata reulu tocmai la asemenea ocaziuni? Séu dóra dacă parochulu Ioachimu Munteanu audiendu o combatere cá aceea pronuntata in generalu, ar fi simtitu cá se póte aplicá si la elu, cuventatoriulu e de vina? Acelu parochu se nu aiba óre si elu trebuintia de invetiatura; se fia acea invetiatura „agresiune“ asupra lui?

(Va urmá.)

Corespondentie particularie ale „Observatoriulu“.

— Scaiusiu (in Banatu) 31 Octobere n. 1880.

Nu va fi fára interessu a face cunoscutu on. publicu cetitoriu procesulu de desvoltare a comunei Scaiusiu, care se afla situata spre médiadi-resaritu dela Lugosiu 18 kilometri in apropiare nemijlocita de Zorlentiulu-mare.

Domnu pamentescu (banatienesce Spahia) in Scaiusiu este erariulu. a carui posesiune face aprópe 2300 jugere catastrale á 1600□^o. Acésta posesiune este pusa la vendiare, inse nu la toba, pentru-cá comun'a Scaiusiu a inpedecatu acésta, precum se va vedea mai la vale.

Prin legislativ'a Ungariei sunt desemnate mai multe bunuri si drepturi erariali, spre a fi vendute pe vecia (pe aici se dice de mosia); între aceste bunuri este si celu din Scaiusiu dinpreuna cu dreptulu moraritului. Comun'a de candu esista ea cá atare, totudeauna a fostu avisata la posesiunea acestui bunu. Acésta necesitate provine de acolo, cá bunulu jace in apropiare nemijlocita de comuna, pe care o inchide intr'unu cercu intregu asia, cá locuitorii ei nu potu esi in afara, de cătu numai calcandu pe bunulu erarialu. De aici s'a nascutu acea lipsa neincungiurabila, cá comun'a a luat acestu bunu totudeauna in arenda, séu cu subarenda, atátu pentru pasiunea vitelor, cátu si pentru cultivare, aflandu-se in complessulu mare cam 400—500 jugere locu bunu de bucate.

Evreii cá speculanti, totudeauna sciu profitá de ocaziune spre a deveni la vre-unu castigu siguru. Asia s'a intemplatu si la Scaiusiu. O compania intréga de evrei s'a constituitu spre a pune man'a pe acésta realitate si inca cu ce pretiu? numai cu 16,000 fl. v. se nu platésca adeca nici 8 fl. v. a pentru unu jageru si se devina domni de pamentu cu dreptu nobilitariu.

Vediendu comun'a sfortiarile jidanesci, a venitu la idea cá nu e lucru bunu se ajunga proprietariu mare

⁴⁾ Indemnarea la filantropie este o frumósa fapta a preotulu. Dar candu acestu indemn nu are de macsima „finis sanctificat media“ ce respunsu va dá unu professoru de „moralá“? D-lu cuventatoriulu, carele e si professoru de moralá, provóca pe poporu directu la neascultare fačia cu eventualele ordinatiuni ale consistoriulu (din carele de altmintrea si d-sa face parte) in respectulu intregirei acelei parochii.

nise vinituri, cari inainte de 10—15 ani au intratu in comuna cu o corfa pe mana, in care se aflau câteva nimicuri si câteva punti de sdrentie, din cari se compunea tóta averea noului cive; deci a decisu, cá la prim'a licitatiune se faca oferte si comunitatea. Licitatiunea ántaiu érá defipta pe 27 Juliu si pe 27 Augustu a dou'a.

Fiindu comun'a avisata numai cu 10 dile inainte de prim'a licitare si fiindu chiaru timpulu secerisulu, n'a potutu aduná in pripa intrég'a suma de 1600 fl. v. a. cá vadiu, spre a potea face ofertu. In acésta perplessi-tate éca Juda se ofere cá salvatoriu si depune restulu cátu mai lipsia. Parerea unor'a érá, cá evreulu numai din acelu motivu a datu ajutoriu comunei, cá se cunósca cátu este de mare ofertulu aceleia, si dupa aceea se se póta orientá. Asia a si fostu, pentru-cá ofertulu seu si alu altoru companioni a fostu mai mare de cátu alu comunei. Vediendu comun'a acea insielatiune, a decisu a tentá tóte mijlocele possibile si legale, spre a taiá puntea evreiloru la Scaiusiu; deci a tramisu o deputatiune la ministeriulu de finantie, care se faca unu ofertu in urmatoriulu intielesu: „Se'si capitalisedie erariulu venitulu mijlociu pe 5 ani urmatori cu 5%^o, capitalulu ce va resultá, comun'a ilu va platí in 15 ani, éra licitatiunea se se nimicésca.“ Cu propunerea acésta erau se se presente la ministeriu trei membrii de ai comunei; acésta s'a intemplatu in 24 Augustu candu sub conducerea intielépta si cu tactu a d-lui advocatu si deputatu cameralu Georgiu Serbu, subscrisulu si cu doi tierani a predatu rogarea in scrisu si cu cuventulu, Escel. Sale d-lui ministru de finantie conte Juliu Szapáry. Resultatulu acestoru pasi a fostu, cá inaltulu ministeriu a nimicitu licitatiunea si eruandu venitulu curatu in sensulu propositiunei sosite dela comuna: acesteia 'ia datu voia a se tocmí in privinti'a timpului de platire cu organele subalterne si pe bas'a pretiulu de estimatiune, care face 30,000 fl. v. a. a inchiaie contractu.

Acuma venitulu capitalisatu cu 5%^o dinpreuna cu dreptulu moraritului face intr'adeveru 39,000 fl. v. a. pentru-cá erariulu are de presinte preste 1900 fl. v. a. venitu, éra pentru-cá are sarcini cu manipularea averei, pentru aceea vinu in socotintia drepturile civili si politice, cari sunt inpreunate cu posesiunea.

Mai susu s'a disu, cá comun'a este avisata la posesiunea acésta; deci inchiaindu contractulu, are in idea a depurá capitalulu in urmatoriulu modu: 1. Din complessulu celu mare va dá in arenda 400 jugere de aratu per 6 fl. care aduce unu venitu de 2400 fl. v. a. Pe restulu de pamentu se potu nutri a inbundancea 1300 capete de vite per 2 fl. v. a., care face altu venitu de 2600 fl. v. a. Asia dara unu venitu totalu de 5000 fl. v. a. Acestu metodu in manipulare ilu urmédia acuma arendatorii, cari scotu din pung'a scaiusieniloru in totu anulu mai bine de 4000 fl. v. a.

Inchiaindu comun'a contractulu de comparare, platirea o va indepliní in 19 ani, scadiendu in totu anulu 4120 fl. v. a. in competintia de interesu cu 8%^o si parte din capitalu; dupa 18 ani, adeca in anulu ultimu alu 19-lea, va fi datori'a numai cu 1557 fl. v. a. si va deveni proprietaria a unui bunu, din alu carui venitu se voru acoperi tóte spesele comunale, in cátu locuitorii nu voru mai avea de a platí nici-o contributiune comunale.

Remane acuma, cá municipiulu se ia la desbatere caus'a acésta si examinandu-o, se apróbe séu desapróbe unele si altele; éra comun'a este de acea convingere, cumcá o ocaziune mai binevenita spre a se potea ajutá, nu póte se mai afe, si numai asia se póte face economia nationala, pentru-cá dupa 19 ani, comun'a fára de a mai pune sarcine pe locuitori, devine proprietaria si libera.

Vasiliu Deciu.

Sciri diverse.

— (Sibiiu, 8 Nov.) Maj. S. c. et r. a binevoitu a denumi in postulu vacantu de directoru alu academiei de drepturi in Sibiiu pe dn. profesorulu p. ord. dr. Aloisiu Sentz cu veniturile sistemisate pentru acea functiune.

Dilele trecute se facura in comitatulu Sibiiulu si in acésta cetate alegerile intregitórie in corpulu reprezentativu alu municipiulu in loculu celoru esiti la sorti. Nu se póte crede in ce linisce au decursu acelea alegeri. In poporatiunea sasésca totu se mai vedea cevea miscare, éra între romani se parea cá si cum ei nici nu aru voi a participá la ele, éra anume despre sebesieni se dice cá ar fi cá si cum ar fi ámblatu cu capulu in sacu. Adeca au mersu in acestu comitatu cá si in tóte celelalte ale Transilvaniei, afara de unele casuri cu totulu exceptionalu prea puçini se mai interessédia de acésta umbra, de acestu simulacru alu vietiei constitutionale si municipale, éra dupace se va desfintiá definitivu inca si restulu de alegere in functiuni municipale si voru urmá denumirile ministeriali, atunci póte se crésca érba verde in curte si pe scarile municipiulu, cá se o pasca mielusieii.

Cu tóte acestea ministrulu de interne poruncí tocma acuma locuitoriloru acestui comitatu, cá in locu de a cumpará nise case mari ce sunt de vendiare in suburbea Josefu cu vreo 25—30 mii, se inaltie unu palatu scumpu pe loculu deschisu prefacutu de 2 ani incóce in gradina publica.

— (Budgetulu Sibiiulu) pe anul 1881 va fi: venituri 173,798 fl. éra spesele 159,835 fl. prin urmare unu prisosu de 13,963 fl. pentru spes

extraordinarie. Apoi dica cine câte va voi, dara se ne mai numeasca din totu coprinsulu Ungariei si alu Transilvaniei inca numai 5—6 comune urbane, cu locuitori dela 19 mii suflete in susu, care se fia in stare de a'si inchiaie, a cum sub sistem'a actuala a dualismului, bilanti'a sa cu unu prisosu, fia si numai de 13—14 mii fl. Preste acestea Sibiuulu trece diu punctu de vedere igienicu, in comparatiune cu altele, de cetatea cea mai bine grijita in Transilvani'a. Una'i lipsesce: apa curata de beutu, in proportiunea numerului locuitoriloru.

Pana in 8 avuramu totu dile senine, precum se intempla raru in Novembre; de eri incóce nuorosu se plóia.

— (O laudabila intreprindere a damelor romane din Sibiu.) Cu deosebita placere si bucuria inregistramu astadi faptulu, ca Domineca in 7 l. c. unu respectabilu numeru de dame romane din locu, urmandu apelului si invitare facute din partea d-nei Maria Cosma, s'au adunatu la locuinti'a convocatoarei, pentru de a se consultá asupra infiintarii unei Reuniuni a femeiloru romane din Sibiu si giuru. Adunarea constituinduse in modu provisoriu, si-a alesu de presiedinta pe d-n'a Maria Cosma, éra de secretara pe d-n'a Alesandrina Mateiu. Danduse lectura unui proiectu de statute, acesta fu primitu fara discussiune. Dupa ce statutele inaintate la locurile mai inalte voru fi intarite, Reuniunea se va constitui in modu definitivu. Scopulu Reuniunii va fi: infiintarea unei scóle centrale de fete in Sibiu si a unui internatu, a caroru lipsa este atatu de multu simtita in partile acestea.

Din parte-ne felicitamu cu tóta caldur'a pe damele nóstre pentru initiati'a luata, le dorimu succesulu celu mai stralucitu si totudeodata le rogamu, cá radicanuse pe o trépta mai inalta a misiunii loru providentiale, se perseveredie cu zelu si constantia pe calea apucata, fara de a se descuragia, séu a stá pe la jumetate calea, in faci'a dificultatiloru pe care le voru intimpiná, cu deosebire in primulu stadiu alu organisarei reuniunii ce este a se infiintia. Puçina abnegatiune de sine, multa buna vointia si suntemu siguri, cá damele nóstre isi voru potea ajunge scopulu propusu.

— (Stipendistii „Asociatiunii transilvane.“) In nr. precedentu am publicatu numerulu concurentiloru la stipendiele si ajutoarele publicate din partea comitetului Asociatiunii. In siedinti'a dela 4 c. aceste ajutoare s'au acordatu urmatoriloru tineri: a) Stipendiulu de agronomia lui Joanu Bardasiu din Mediasiu; b) de fl. 70 lui V. Radu stud. de a VI reala din Dev'a; c) Gallianu de fl. 60 lui Stef. Cicio-Popu stud. in V gim. Clusiu; d) fl. 20 lui Const. Costinu invetiacele de fauraria in Luncoiulu de josu; e) fl. 25 lui Bucuru Filimonu Israilu din Resinari; f) 10 de câte 10 fl. invetiaceiloru: Carabetiu din Cus-

driór'a, N. Popu din Sibiu, G. Mihaie din Sibiu, Stef. Barta do, Joanu Suciu (Orascia), J. Ciontea din Poplac'a, N. Stef. Petru din Ferihazu, P. Sacarea din Talmacelu, D. Fleaca din Mercurea si V. Hertiegu din Siomcut'a-mare. Conferirea stipendiulu de fl. 60 pentru unu asculatoriu de pedagogia s'a amenatu pentru siedinti'a proxima a comitetulu.

— (Junimea romana din Budapest'a), cá in anii trecuti, asia si acuma, a esitu in corpore la cimteru in diu'a mortiloru, spre a-si depune omagie la mormentulu lui Emanuilu Gozdsu. Acolo chorulu tinerimei a cantatu „In planulu celu secretu“, dupa care Alesandru Mihailovicu, studinte de politechnica, tinu o cuventare ocazionali bine simtita si bine rostita; apoi stipendistii fundatiunii Gozdsu depusera pe mormentu o cununa cu inscriptiunea „Stipendistii lui Gozdsu“; in fine chorulu éra si intoná acelu cantecu de gele. Dl. Demetriu Jonescu, membru alu reprezentantiei fundatiunii, multiami tinerimei pentru acestu actu de pietate. Din acea reprezentantia mai éra de facia si Illust. Sa d-lu Joanu cav. de Puscaru, jude la tribunalulu supremu.

— (Hymen.) Dlu Joanu Lupóe, prof., si d-siór'a Maria Verzariu isi voru celebrá cununi'a in 11 Novembre a. c. in biseric'a gr.-cat. din Naseudu. Ani multi fericiti!

— (Convocare.) La adunarea generala a desp. XX alu Asociatiunii transilv. pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, carea conformu decisiunii adunarii generali din 5 Juniu 1879 in anulu curente se va tinea in comun'a Sancelu la 20 Novembre, adeca in diu'a santiloru Archangeli Michailu si Gavrilu, prin acésta sunt invitati membrii din teritoriulu acestui departimentu, precum si alti barbati iubitori de progressu. Blasiu, in 7 Novembre 1880.

Constantinu Pappalvi,
directoru.

Domnule Redactoru!

In virtutea legei de presa ve provocu prin acésta a declará aline'a ultima din raportulu „Observatoriulu“ Nr. 84 a. c., dupa care eu asi fi fostu condamnatu la inchisóre de 15 zile, de o reutaciósá scornitura. Gura-riulu, in 28 Octobre 1880.

Alu D-tale

Joachimu Munteanu,
parochu.

Preturile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la
9 Novembre st. n. in Sibiu:

Grân, dupa cualitati	1 hectolitru	fl. 7.30—8.30
Grân, amestecat	1 „	„ 5.80—6.80
Secara	1 „	„ 5.60—6.—
Papusiou	1 „	„ 2.70—3.10
Ordiu	1 „	„ 3.90—4.30
Ovesu	1 „	„ 1.90—2.30
Cartofi	1 „	„ 1.60—2.—
Mazare	1 „	„ 7.—8.—
Linte	1 „	„ 9.—10.—
Fasole	1 „	„ 5.50—6.50

Auditi, vedeti si mirati-ve!

Marforile de argintu Britania, primite dela o massa concursuala a unei mari Fabrice de argintu Britania, devenite falita, se dau cu ori ce pretiu, sau mai bine disu gratuitu.

Trimitiendu fl. 7.— in bani gata sau cu rambursa ori cine primesce urmatórele 50 obiecte cu a patra parte din valoarea reala, si adeca:

Bucati	6 Cutite de masa escelente, manunchiu de argintu Britania, cu cutitari adeverat englesesci	Tóte 50 obiecte au costatu mai inainte 25 floreni si costa acum numai floreni 7.—
„	6 Furcutie de cele mai fine, argintu Britania, dintr'o bucata.	
„	6 Linguri de mancare de argintu Britania, grele si massive.	
„	12 Linguritie de cafea de argintu Britania, de cea mai buna cualitate.	
„	6 sustiitore de cutite de argintu Britania, de cea mai buna cualitate.	
„	1 lingura mare de lapte de argintu Britania, massiva	
„	1 lingura mare de supa de argintu Britania, grea.	
„	9 Tave de prezentatu. ciselate fórté finu.	
„	2 sfesnice de masa de salonu Britania pline de efectu.	
„	1 corfa de pane massiva de argintu Britania.	

Tóte 50 obiecte sunt fabricate din celu mai finu si celu mai solidu argintu Britania, care este uniculu metalu ce ce exista pe lume, care in veci remane albu si nu se póte deosebi de argintulu adeverat nici dupa o folosire de 30 ani; pentru acésta garantiedia.

Afara de aceste mai sunt:

18 cutite, furcutie si linguri de argintu Britania, câte 6 bucati tóte 18 la olalta fl. 3.75.
6 linguri mici de cafea de argintu Britania, mai inainte cu fl. 3.— acum numai cu fl. —.60
1 lingura de supa „ „ „ „ „ „ 3.— „ „ „ „ 1.—
1 lingura de lapte „ „ „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ —.50
6 tave „ „ „ „ „ „ 5.— „ „ „ „ 1.50
6 sustiitore de cutite „ „ „ „ „ „ 4.50 „ „ „ „ 1.50
1 cutiea de zacheru „ „ „ „ „ „ 4.— „ „ „ „ 1.20
1 pareche sfesnice mai mari de „ „ „ „ „ „ 2.— si fl. 3.—
1 clopotielu de masa de argintu Britania mai inainte cu fl. 4.— acum numai cu fl. 1.60
1 pabaru de oua „ „ „ „ „ „ —.60 „ „ „ „ —.30
1 pipernitia si salacitia „ „ „ „ „ „ 2.50 „ „ „ „ —.75
1 Carafine pentru otietu si oleiu, de argintu Britania mai numai fl. 3.50 si fl. 4.50
1 uncaita de focu grea de pusu pe masa, mai inainte fl. 3.— acum numai cu fl. —.95.

Cane de cafea si tea a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zacheru a cr. 35, 50, 80, fl. 1; cutii de zacheru a 2.80; presaratoriu de zacheru a cr. 25, 40, 75, 90, fl. 1; carafine de otietu si oleiu a fl. 2, 4; cutii de untu a cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4.— inca si alti articuli neenumerati.

Cá dovada, cá anunciulu meu

nu este insielatoria,

me deobliga prin acésta in publicu, daca marfa nu convine, a o rentóce: fara nici o greutate. Indreptu la epistolele de multiamita ce mi-au venitu, si pe cari imi voiu permite ale publica successivu. — Cine doresce deci a primi pe banii sei o marfa buna si solida si nu lapedatura, se se adressedie numai cátra

A. Fraiss,

Vien'a, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatulu archiepiscopescu.

Publicatiunea

Institutulu de creditu si de economii „Albin'a“ in sensulu articolulu de lege XXXVI din anulu 1876 §. 29.

1. Sum'a scrisurilor fonciari puse in circulatiune si inca netrase la sorti face, cu diu'a de 31 Octobre 1880 fl. **165,800** in valuta austriaca.

2. Pretensiunile institutulu de inprumuturi hipotecari, care servescu de coperirea acestoru scrisuri fonciari, sunt de fl. **165,817.17** in valuta austriaca.

3. Valórea hipoteceloru luate de basa la susunumitele inprumuturi hipotecari, e de fl. **893,560.61** val. austr.

4. In sensulu §. 97 din statute, fondulu specialu pentru asigurarea scrisurilor fonciari este de fl. **214,758.82** v. a.; acesta este indusu in contu separatu si este plassatu in escomptu de schimburi si in efecte publice.

Sibiu, in 1 Novembre 1880.

(43)

Directiunea.

(41)

5—24

Numai odata

se ofere ocasiune asia de favorabila, de a procura unu orologiu escelentu, cu jumetate pretiulu.

DESFACERE grandiósa.

Raporturile politice, care s'au ivitu in intregu continentulu Europei, n'au lasatu neatinsa si Elveti'a. Consecenti'a a fostu emigrarea lucratoriloru in masse, care a periclitatu existenti'a fabriceloru. Si fabric'a reprezentata de noi, care e cea dintai si cea mai insemnata fabrica de orológe, a inchisu de o cum data fabricarea sa, incredintiandu-ne pe noi cu vendiarea fabricatelor sale. Aceste asia numitele orológe-de-buzunariu-Washington, sunt cele mai bune de pe lume, sunt fórté elegantu gravurate si infrumsetiate si lucrate dupa sistem'a americana.

Tóte orológele sunt repassate (esaminate) pe secunda si garantamu pentru fiecare 5 ani.

Cá dovada a garantiei sigure si a soliditatii celei mai severe, ne obligamu prin acésta in publicu, cá suntemu gata a reprimi si schimba fiecare orologiu, ce nu convine.

1000 remontoire de buzunariu, fara cheie de intorsu la tórta, cu mantela de cristalu, regulate cu acuratetia extraordinara pe secunda; afara de acésta aurite prin electrogalvanismu nou, dinpreuna cu lantiu si medalionu etc., pretiulu de mai inainte fl. 25, acum numai fl. 10.20 de unlu.

1000 ancore esemplarie de lucsu din nicol-argintu, pe 15 rubinuri cu cadranuri in emailu, aretatoru de secunde, sticla lata de cristalu, mai inainte cu fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unlu, tóte repassate pe secunda.

1000 orológe-cilindre infrumsetiate in capsula de nicol-argintu, cu sticla lata de cristalu, pe 8 rubinuri fórté finu repassate, dinpreuna cu lantiu, medalionu si cutie de catifea, mai inainte fl. 15, acum numai fl. 5.60 unlu.

1000 orológe ancore de argintu veritabilu de 13 loti, probatu de oficiulu monetariu c. r. pe 18 rubinuri, afara de acésta aurite prin electricitate, fórté finu regulate. Orológele au costatu mai inainte fl. 27 acum numai fl. 11.10 unlu.

1000 orológe remontoire-Washington de buzunariu, din argintu greu si veritabilu de 13 loti, probatu la oficiulu c. r. de punciare, pe langa garantia severa, repa-sate pe secunda, cu mecanismu de nicol asia, inactiu orológele aceste n'au nici candu lipsa de reparatura. Orológele aceste au costatu mai inainte fl. 35 si astadi se capeta cu pretiulu fabulosu de eftinu numai cu fl. 16. Afara de acésta langa fiecare orologiu se da gratuitu unu lantiu, medalionu si cutie de catifea.

1000 orológe pentru domne, de aur veritabilu, cu 10 rubinuri, mai inainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.

1000 orológe remontoire de aur veritabilu pentru domni sau domne, mai inainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 orológe de parete cu incuadratura de emailulu celu mai finu si cu mecanismu de sunatu, mai inainte cu 6 acum cu fl. 3.75 unlu repassatu.

650 orológe desteptatóre, cu aparatu de larma, fórté finu regulate, aplicabile si cá orológe pe masa de scrisu, mai inainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 pendule cu lucru fórté finu de sculptura in casulii inalte gotice de lemmu, de intorsu in fiecare a opt'a di, regulate finu pe secunda, fórté frumóse si imposante; de óre-ce unu astfelu de orologiu si in 20 de ani mai are pretiu indoitu, se nu lipsesca astfelu de orologiu din nici o familia, mai cu sama pentru cá astfelu de piesa de cabinetu este decoru in fiecare locuintia. Orológele aceste costau mai inainte fl. 35, acum numai fabulosulu pretiu exceptionalu de eftinu de fl. 15.75 unlu.

Comandandu cine-va orológe pendule, are se adauge si o arvuna.

Adress'a:

Desfacere de orológe

Fabricice de orológe Fromm.
Vien'a, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Kraft.